

Nota van antwoord zienswijzen inpassingsplan “Aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek”

Datum: 1 mei 2019

1. Inleiding

1.1 Zienswijzen

Het ontwerp van het rijksinpassingsplan 'Aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek' en de bijbehorende ontwerpbesluiten hebben van vrijdag 18 januari tot en met donderdag 28 februari 2019 ter inzage gelegen. Een ieder werd in de gelegenheid gesteld om zienswijzen in te dienen. Tijdens de termijn van de terinzagelegging is op 7 februari 2019 een inloop-informatiemarkt georganiseerd. Op de ontwerpbesluiten zijn zeven unieke zienswijzen binnengekomen.

De zienswijzen zijn integraal opgenomen in de inspraakbundel Zienswijzen en reacties op het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten 'AANVULLENDE STIKSTOFPRODUCTIE-FACILITEIT ZUIDBROEK'. Deze bundel is in te zien op <https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/bureau-energieprojecten/lopende-projecten/gasinfrastructuur/stikstofinstallatie-zuidbroek/fase-1>. De ontvangen zienswijzen zijn geregistreerd. Aan de indieners is een ontvangstbevestiging gezonden met daarin een registratienummer. Met de opzoektabel uit de bundel kan bij het ontvangen registratienummer het bijbehorende zienswijzenummer worden opgezocht. Aan indieners is tevens de beantwoording van de zienswijzen per brief gestuurd.

In hoofdstuk 2 van deze nota van antwoord zienswijzen wordt reactie gegeven op de ingediende zienswijzen. Het grootste deel van de ingediende zienswijzen heeft betrekking op de stikstofcaverne Heiligerlee en de stikstofleiding die hiernaartoe loopt. Aanpassingen aan de stikstofcaverne Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten. Gelet op het aandeel zienswijzen dat op de stikstofcaverne Heiligerlee betrekking heeft, is ervoor gekozen om hier toch nu al op in te gaan. In deze Nota van antwoord zienswijzen is voorafgaand aan de feitelijke beantwoording een aparte paragraaf (2.1) gewijd aan deze stikstofcaverne en de stikstofleiding. Bij de beantwoording wordt, waar dit aan de orde is, naar deze inleidende paragraaf verwezen. In paragraaf 2.2 zijn de ingediende zienswijzen samengevat en van een reactie voorzien. Er is tevens aangegeven of en hoe met de zienswijzen rekening is gehouden.

1.2 Ambtshalve wijzigingen

In hoofdstuk 3 van deze Nota van antwoord zienswijzen zijn de ambtshalve wijzigingen opgenomen die hebben plaatsgevonden ten opzichte van het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerp-uitvoeringsbesluiten.

2. Zienswijzen en reactie

2.1 Toelichting op de stikstofcaverne Heiligerlee en stikstofleiding

De stikstofcaverne Heiligerlee is een bestaande stikstofcaverne die sinds 2012 in gebruik is. De stikstof die hier wordt opgeslagen, wordt geproduceerd door de bestaande stikstofinstallatie bij Zuidbroek, die eveneens operationeel is geworden in 2012. De stikstofcaverne Heiligerlee, de stikstofinstallatie Zuidbroek en de stikstofleiding tussen beide zijn in 2010 planologisch ingepast (bestemd) en beschikken over de benodigde vergunningen. Deze bestaande stikstofinstallatie, stikstofleiding en stikstofcaverne maken geen deel uit van de voorliggende besluiten voor de aanvullende stikstofproductiefaciliteit.

Met de aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek blijft de rol van de stikstofcaverne hetzelfde. De voorraad in de caverne is bedoeld om bij een grote vraag naar (laagcalorisch) gas voor huishoudens en kleine zakelijke gebruikers stikstof bij te mengen bij hoogcalorisch gas. De caverne zorgt voor een strategische voorraad stikstof met het oog op de levenszekerheid.

Het voornemen is om de stikstofcaverne en de stikstofleiding intensiever te gebruiken. Hiervoor is het noodzakelijk om de caverne sneller te kunnen vullen dan nu toegestaan is. In paragraaf 2.2. van het inpassingsplan is aangegeven dat de huidige stikstofinjectiecapaciteit van de caverne Heiligerlee moet worden vergroot. Hieronder wordt dit verder toegelicht.

A. Intensiever gebruik caveerne

GTS verwacht dat de stikstofcaverne flexibeler en intensiever wordt ingezet, omdat met de komst van de nieuwe stikstofinstallatie meer stikstof beschikbaar komt. Een kortdurende extra behoefte aan stikstof kan worden opgevangen door de caveerne. En bij een eventueel overschot aan geproduceerde stikstof kan dit snel in de caveerne worden geïnjecteerd voor later gebruik.

De stikstofcaverne Heiligerlee heeft een ontwerpdruk van 177 bar. De operationele druk is 147 bar. Dat betekent dat de stikstofcaverne wordt bedreven op een maximale druk van 147 bar. De druk van zowel de stikstofleiding als de stikstofcaverne wordt niet verhoogd.

Het volume en ook de minimale en maximale druk van de stikstofcaverne blijven ongewijzigd. Alleen het vullen van de caveerne en het onttrekken van stikstof uit de caveerne zal vaker plaatsvinden. De snelheid waarmee volgens het vigerende opslagplan stikstof kan worden onttrokken uit de caveerne (dit is de uitzendcapaciteit) bedraagt 190.000 m³ per uur. De snelheid van vullen (de injectiecapaciteit) is nu echter gemaximeerd op 16.000 m³ per uur (overeenkomstig de productiecapaciteit van de bestaande stikstofinstallatie). GTS wil de injectiecapaciteit ook naar 190.000 m³ brengen.

Door cavernes te creëren in de ondergrond wordt het ongestoorde zoutpakket aangetast. Er ontstaan spanningen in het zoutveld waardoor er altijd een invloedzone is op de onderlinge cavernes. Het is een feit, dat hoe verder de cavernes uit elkaar liggen des te minder de invloed is. Door de stikstofcaverne te bedienen op 147 bar zijn de invloeden van de omliggende zoutcavernes op de stikstofcaverne, en vice versa, minimaal. De kruip van het zout wordt door deze druk namelijk voorkomen. Door de stikstofcaverne snel te vullen en daarmee op druk te houden resteert er geen tijd om kruip op gang te brengen.

Om de technische en geologische integriteit van de stikstofcaverne te borgen, moet de caveerne opereren binnen het zogeheten 10 bar/dag regime (het drukverschil mag per dag niet meer bedragen dan 10 bar).

B. Vergroten injectiecapaciteit stikstofcaverne

Om de caveerne net zo snel te kunnen vullen als dat de stikstof kan worden onttrokken zal de injectiecapaciteit moeten worden vergroot van 16.000 m³ stikstof per uur naar 190.000 m³ stikstof per uur. Hiermee wordt de injectiecapaciteit gelijk aan de nu al bestaande uitzendcapaciteit. Het voordeel van het sneller vullen van de caveerne is dat de druk weer sneller op hetzelfde niveau is als voor het onttrekken. Voor het vergroten van de injectiecapaciteit zijn geen technische ingrepen noodzakelijk, omdat er gebruik wordt gemaakt van dezelfde buis in de caveerne als waarmee de uitzendcapaciteit wordt gerealiseerd. Deze buis was reeds ontworpen op een uitzendcapaciteit van 190.000 m³ per uur. Er zullen wel enkele aanvullende voorzieningen op het caverneterrein worden geplaatst, zoals een noodaggregaat en een vloeistofvanger.

Om eventuele negatieve effecten in beeld te brengen en om er zeker van te zijn dat de stikstofcaverne met de vergrootte injectiecapaciteit veilig kan worden gebruikt, heeft GTS onderzoeken laten uitvoeren door specialistische en onafhankelijke onderzoekbureaus, waarbij is gekeken naar effecten van temperatuur en gesteentesterkte (gesteentemechanica) op de stikstofcaverne. Uit deze onderzoeken blijkt dat er geen negatieve effecten optreden.

De injectiecapaciteit van de caveerne is vastgelegd in het opslagplan, dat instemming behoeft van de Minister van EZK. Voor een wijziging van het opslagplan zal een aanvraag ingediend moeten worden bij het ministerie van EZK. De onderzoeksrapporten zullen onderdeel uitmaken van de aanvraag. Hoe de procedure ten aanzien van een wijziging van het opslagplan verloopt, is hieronder beschreven.

In het geval dat de stikstofinjectiecapaciteit caveerne niet kan worden vergroot, kan de productie van stikstof op Zuidbroek gewoon doorgaan. Een eventueel overschot aan stikstof kan in dat geval worden teruggebracht in de buitenlucht, die voor 78% uit stikstof bestaat.

C. Intensiever gebruik stikstofleiding

De bestaande stikstofleiding is ontworpen om volcontinu gebruikt te worden op basis van een capaciteit van 190.000 m³ stikstof per uur. De ontwerpdruk van de leiding is 171 bar.

Het is een bidirectionele leiding, wat wil zeggen dat de stikstof van de installatie naar de caverne kan worden getransporteerd en andersom. De leiding is conform de benodigde richtlijnen, zoals de NEN-normen, ontworpen en aangelegd.

Ten behoeve van de aanleg van deze stikstofleiding (diameter 40 cm) is in 2009 een kwantitatieve risicoanalyse (QRA, kenmerk DEI 2008.R.0765 d.d. 24-02-2009) opgesteld. Hieruit blijkt dat er geen externe veiligheidsknelpunten zijn.

Mocht onverhoopt stikstof ontsnappen uit de leiding dan zal dat vanwege gemonitorde drukval snel gesignaleerd worden en wordt het transport stopgezet. Bij een stikstoflekkage zal de stikstof snel opgenomen worden in de buitenlucht. Buitenlucht bestaat van nature al uit 78% stikstof. Milieu- of gezondheidsschade kan er daarom niet ontstaan gezien de in verhouding zeer geringe hoeveelheid die in geval van een lekkage hier dan aan toegevoegd wordt.

Procedure wijzigen opslagplan

Voor het wijzigen van de injectiecapaciteit en het intensiever gebruiken van de stikstofcaverne wordt een aparte procedure opgestart: een wijziging van het opslagplan. Omdat ook bovengronds enkele activiteiten zijn voorzien (de bouw van een noodaggregaat en het plaatsen van een vloeistofvanger), waarvoor vergunning moet worden aangevraagd is op deze besluiten ook de Rijkscoördinatieregeling (RCR) van toepassing (artikel 141a Mijnbouwwet). In verband met de samenhang met de bouw van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit worden de procedures gedeeltelijk parallel uitgevoerd.

Voor het wijzigen van het opslagplan dient GTS een aanvraag in bij de Minister van EZK (bevoegd gezag op grond van de Mijnbouwwet). Bij de beoordeling van de aanvraag tot wijziging van het opslagplan wordt gekeken naar andere ondergrondse activiteiten in de nabijheid van de caverne, zoals zoutwinning, en de eventuele overlap van mijnbouweffecten van deze activiteiten.

Er wordt advies gevraagd bij de betreffende overheden en adviseurs over het opslagplan, inclusief de bijbehorende onderzoeksrapporten.

Voor de bovengrondse activiteiten vraagt GTS eveneens een omgevingsvergunning aan bij de Minister van EZK.

Enkele van de ingediende zienswijzen op het inpassingsplan betreffen aspecten die betrekking hebben op de gevolgen van dit project voor de stikstofopslag in een zoutcaverne bij Heiligerlee. Deze gevolgen maken echter geen deel uit van dit inpassingsplan, maar zullen worden beoordeeld in het kader van de instemming met de wijziging van het opslagplan voor de stikstofopslag. Dit is een aparte procedure die voorziet in inspraak en rechtsbescherming.

De indieners van zienswijzen op het inpassingsplan zullen persoonlijk worden geïnformeerd over de terinzagelegging van het ontwerp-instemmingsbesluit op het opslagplan, zodat zij hierop desgewenst een zienswijzen kunnen indienen.

Aanvullend wordt opgemerkt dat SodM nauwlettend alle mijnbouwactiviteiten in deze regio monitort. Ook deze stikstofcaverne staat onder toezicht van SodM.

2.2 Zienwijzen en reacties

Indiener 0001	
Zienswijze	Beantwoording
<p>1.1. Indiener geeft aan dat er zaken/belangen over het hoofd worden gezien. Daarbij wijst hij op de volgende punten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De plek van de stikstofopslaglocatie in Heiligerlee in samenhang met de zoutwinning rondom. - Huidige publicaties leiden tot nieuwe inzichten of noodzaak tot andere aanpak. - Een wisselende druk in de stikstofopslag versus druk van omringende zoutcavernes. De zoutcavernes liggen al in elkaars invloedssfeer. - Hoe de situatie (druk, kruip) is/prognoses zijn zoutcavernes geabandonneerd worden, terwijl er nog niets geregeld is over de manier waarop, over toezicht daarna en wie de verantwoordelijkheid vervolgens draagt voor afgesloten cavernes. 	<p>Mogelijke aanpassingen aan de stikstofcaverne bij Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten.</p> <p>Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf 2.1 van deze Nota van antwoord zienswijzen. De door u ingebrachte punten zullen zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het stikstof-opslagplan. Voor het te zijner tijd afsluiten van de put heeft GTS circa 5 jaar geleden een abandonneringsplan ingediend bij SodM. Dit plan is toen akkoord bevonden. Gezien de ontwikkelingen in het gebied zal SodM een nieuw abandonneringsplan aan GTS vragen. Partijen gaan hierover in gesprek.</p>
<p>1.2. Indiener geeft aan dat hij wordt geraakt in zijn belang. Nouryon (voormalige chemietak van AkzoNobel) wil op basis van eerder afgegeven vergunningen, vallend onder oude wetgeving - en dus verouderde inzichten - nieuwe zoutputten slaan.</p> <p>De meervoudige activiteiten - er is ook nog eens sprake van gaswinning in dit gebied - leiden tot onrust en gevoelens van onzekerheid en onveiligheid.</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 1.1.</p>
<p>1.3. Indiener maakt zich ernstige zorgen over de opslag van het geproduceerde stikstof in de voormalige zoutcaverne K bij Heiligerlee. In de plannen over de uitbreiding van de productie spreekt u over een toename van opslag van 1.600m³ naar 190.000m³. De druk in de caverne zal toenemen. En de druk zal variëren al naar gelang de caverne gevuld is.</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 1.1.</p>
<p>1.4. In de ter inzage gelegde plannen wordt gesproken over een maximale druk van 170 bar (uit onderzoeksrapport BügelHajema), terwijl een medewerker van Gasunie Transport Services op de inloopbijeenkomst in Zuidbroek, d.d. 07-02-2019, stelt dat dit ten hoogste 147 bar is. Over de risico's die het verhogen van de druk met zich meebrengt, is geen informatie beschikbaar; kunnen onderzoeksgegevens niet worden gedeeld?</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 1.1.</p>
<p>1.5. De stikstofopslagcaverne wordt omringd door meerdere in productie zijnde zoutcavernes van Nouryon. Deze en de stikstofcaverne liggen op zodanig geringe afstand van elkaar dat ze in elkaars invloedssfeer liggen. In meerdere</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 1.1.</p>

	<p>onderzoeken komt naar voren dat er door zoutwinning in de bodem sprake is van 'herschikking van de ondergrond' en dat de gevolgen, c.q. risico's van 'zoutkruip' niet voldoende zijn onderzocht. In het gebied zijn bevingen waargenomen.</p>	
1.6	<p>Tevens is er door gaswinning in dit gebied ook nog sprake van gestapelde mijnbouw. Dit alles betekent volgens indiener dat de opslag van stikstof in Heiligerlee, gekoppeld aan zout- en gaswinning in hetzelfde gebied, tot onaanvaardbare risico's voor bewoners en omgeving leidt, en derhalve op dit moment onverantwoord is.</p> <p>De zorgen van indiener in dezen worden onderstreept door het door SodM uitgebrachte rapport 'De staat van de sector zout' d.d. 2018. En het door het RIVM gepubliceerde rapport 'Verkenning van de milieuaspecten van de activiteiten die onder het Staatstoezicht' zijnde RIVM Rapport 2018-0162.</p>	<p>Verwezen wordt naar onze beantwoording onder 1.1.</p>
<p>Consequenties voor het inpassingsplan</p>		
<p>De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.</p>		

<p>Indiener 0002</p>		
<p>Zienswijze</p>		<p>Beantwoording</p>
2.1.	<p>Indiener geeft aan dat de ontwerpbesluiten door een leek niet zijn te beoordelen. En vraagt in dit kader om de besluiten door meerdere onafhankelijke instituten te laten beoordelen en het resultaat daarvan in een samenvatting bekend te maken.</p>	<p>De materie waarop het inpassingsplan betrekking heeft, kan als complex worden ervaren. Dit wordt onderkend. In de toelichting van het inpassingsplan en tijdens informatieavonden wordt zo veel als mogelijk uitleg gegeven in begrijpelijke taal.</p> <p>De onderzoeken die ten grondslag liggen aan de ontwerp-besluiten zijn uitgevoerd door onafhankelijke onderzoeksbureaus. Vervolgens zijn deze onderzoeken door bevoegde gezagen beoordeeld en, soms na enige aanpassingen, geschikt bevonden. In de toelichting van het inpassingsplan zijn de onderzoeken, die in het kader van het inpassingsplan zijn uitgevoerd, samengevat waarbij de belangrijkste conclusies zijn weergegeven. Hiermee is de benodigde zorgvuldigheid in acht genomen.</p>
2.2.	<p>Indiener vindt het vreemd dat één van de belangrijkste redenen om de fabriek juist op deze plaats te bouwen, nl. de voor dit doel 'gereserveerde' zoutcaverne (HL-K), niet mee te nemen in de beoordeling en het vergunningen-traject. Mocht later blijken dat als de fabriek er éénmaal staat en de caverne niet geschikt c.q.</p>	<p>Mogelijke aanpassingen aan de stikstofcaverne bij Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten.</p> <p>Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf 2.1 van deze Nota van antwoord zienswijzen. De door u</p>

	<p>veilig blijkt te zijn, vanwege het economische belang deze onveiligheid dan maar geaccepteerd moet worden!? Dat deze caverne niet veilig is c.q. niet aangetoond is dat deze veilig is, staat buiten kijf. Vrijwel dagelijks verschijnen de resultaten van onderzoeken die hierop wijzen. Om deze reden is het nemen van een beslissing over de bouw van een enorme (zowel in omvang als in kosten) installatie op dit moment prematuur en zou moeten worden uitgesteld of afgeblazen tot er onomstotelijk is aangetoond dat er sprake is van een veilige situatie.</p>	<p>ingebrachte punten zullen zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het stikstof-opslagplan.</p>
2.3.	<p>Aangezien de ontwikkelingen omtrent het verschijnen van relevante informatie over deze materie elkaar razendsnel opvolgen, wenst indiener hierbij vast te leggen, dat hij op basis van nadere verkregen informatie, deze zienswijze daarmee kan aanvullen.</p>	<p>Na afloop van de termijn kan een zienswijze nader worden gemotiveerd. Er is geen rechtsregel die zich hiertegen verzet. Een uitzondering hierop kan worden gemaakt voor de situatie dat het bestuursorgaan de aanvulling, gelet op de datum van de indiening, in redelijkheid niet meer behoeft mee te nemen in de besluitneming. Zoals is aangegeven onder 2.2 zullen zienswijzen die betrekking hebben op de stikstofopslag bij Heiligerlee zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het wijzigen van het opslagplan.</p>
2.4.	<p>Hoewel indiener aangeeft ervan uit te mogen gaan dat de bij het project betrokken functionarissen beter op de hoogte zijn van de onderzoeksresultaten, noemt hij als zaken waaraan geen of onvoldoende aandacht is besteed (echter niet uitputtend): de staat van de sector Zout (SodM), het referaat van het hoofd van SodM in de tweede kamer in het najaar 2018. Vreemd genoeg neemt de minister hierbij vrijwel alle aanbevelingen over (zegt ie) maar verandert er vooralsnog niets! Recentelijk verschenen ook nog de resultaten van de onderzoeken die het RIVM instelde: 2018-077 en 2018-162. Aanvullend op de kritische noten van SodM geeft het RIVM ook aan, dat er veel meer onderzoek zou moeten worden gedaan (op bijna elke pagina van het rapport wordt dit genoemd!) om kennis op te doen van de materie Mijnbouw.</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 2.2.</p>
2.5.	<p>Indiener geeft aan dat de bewuste caverne (HL-K) centraal ligt t.o.v. een groot aantal cavernes waaruit door AkzoNobel (tegenwoordig Nouryon) zout wordt gewonnen. Deze activiteiten staan onder verscherpt toezicht van SodM! Waarom zou dit zo zijn? In de gegevens van het winningsplan staat klip en klaar: door de cavernes op een kleiner hartafstand dan 500 meter van elkaar te boren, wordt het risico op een calamiteit 17x groter! Dit terwijl er in bepaald perspectief zelfs sprake is van drie op een rij! Vanwege deze</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 2.2.</p> <p>In 2017 heeft het KNMI inderdaad een aardbeving geregistreerd bij Heiligerlee. Met een brief van 11 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. In de brief wordt verwezen naar het onderzoek van KNMI (https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/onderzoek-bevingen-bij-</p>

	ongenuanceerde plaatsing van de boorgaten t.o.v. elkaar (hartafstanden in de praktijk net boven de 200 meter!) liggen de boringen/cavernes in elkaars veiligheidsgebied. Dat er problemen te verwachten zijn, is nu al duidelijk. In 2017 was in het Heiligerleeveld de eerste aardbeving, recentelijk waren er twee gemeld in/vlakbij het Zuidwendig veld van Akzo.	zoutcaverne-winschoten). Uit dit onderzoek blijkt dat het episch centrum van de beving niet in of bij de stikstofcaverne was gelegen en dat dat de aardbeving hoogstwaarschijnlijk buiten de zoutcaverne en ook waarschijnlijk buiten de daar aanwezige ondergrondse zoutstructuur heeft plaatsgevonden.
2.6.	Als er nu in een dergelijk instabiele situatie een caverne wordt benut als stikstofbuffer waarbij er naar hartenlust in druk wordt gevarieerd tussen 90(?) en 147 of 177 (?) bar, hoef je volgens Indiener geen helderziende te zijn om een calamiteit te voorspellen. Naast de kruip die het steenzout van nature als eigenschap heeft, zijn er juist door deze drukschommelingen problemen in de vorm van scheurvorming in de zoutpijlers te verwachten. Gezien de ligging van de cavernes, zoals onder punt 4 omschreven, ontstaat er een domino-effect met gevolgen die hun weerga niet kennen. (zie hiervoor 'Sinkholes' op Youtube). Om een indruk te geven van de ligging van de cavernes t.o.v. elkaar is door indiener een kaartje bijgevoegd waarop de veiligheidszones rondom elke boring zijn weergegeven. Frappant is, dat er juist voor de opslag is gekozen voor een caverne die de kleinste hartafstand t.o.v. andere cavernes kent en ook nog centraal ligt tussen een drietal andere cavernes!	Verwezen wordt naar de beantwoording onder 2.2.
2.7.	Als direct aanwonende van het mijnbouwveld Heiligerlee (op ca. 300 meter van de caverne HL-K, geeft indiener aan dat hij direct risico loopt, hoe klein een calamiteit ook zal zijn. Indiener kiest hier pertinent niet voor! Naast alle nadelige gevolgen die nu reeds wordt ondervonden door de mijnbouw wenst indiener dat er geen verdere afbreuk aan zijn woongenot wordt gedaan.	Verwezen wordt naar de beantwoording onder 2.2.
2.8.	Op de inloopavond werden door de 'deskundigen' van m.n. Gasunie de nodige onjuistheden verteld. Afgezien van een onjuiste vermelding van de drukken die tijdens productie zouden worden gehanteerd, wist men ook te vertellen, dat het afsluiten van 'de put' na gebruik (het z.g. abandonneren) allemaal geregeld was en 'juridisch helemaal dichtgetimmerd' zou zijn. Navraag bij SodM leert echter dat er helemaal geen abandonneringsplan is ingediend. Dit waren slechts twee verstrekte gegevens die getoetst konden worden. De vraag is in hoeverre de overige verstrekte informatie op waarheid berust.	Tijdens de inloopavond zijn inderdaad verschillende drukken genoemd. Er is namelijk sprake van operationele druk en ontwerpdruk. De operationele druk van de caverne is 147 bar; de ontwerpdruk is maximaal 177 bar. Voor het te zijner tijd afsluiten van de put heeft GTS circa 5 jaar geleden een abandonneringsplan ingediend bij SodM. Dit plan is toen akkoord bevonden. Gezien de ontwikkelingen in het gebied zal SodM een nieuw abandonneringsplan aan GTS vragen. Partijen gaan hierover in gesprek.
Consequenties voor het inpassingsplan		
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.		

Indiener 0003	
Zienswijze	Beantwoording
<p>3.1. Door de toename van de productie van stikstof zal er meer opgeslagen moeten worden in de zoutcaverne in Winschoten van het 'veld' Heiligerlee. Daarmee zal het drukverschil in de caverne meer en vaker wisselen doordat de productie van stikstof en het gebruik daarvan in de loop van een stookjaar flink fluctueert. Dit brengt naar mening van indiener twee risico's met zich mee.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. de caverne (zout is enigszins plastisch) zal (zeer gering) uitzetten en krimpen met de wijziging van de druk. Dit kan effect hebben op de omliggende en bovenliggende aardlagen en zo bodembewegingen initiëren. Er is al een aardbeving geweest in 2017 en ook bij Zuidwending bij de gasopslag in een soortgelijke caverne heeft zo'n beving zich voorgedaan. 2. het op druk brengen en weer wegnemen van druk en dat keer op keer zou kunnen leiden tot scheurvorming in de wanden van de caverne. Gezien de nabijheid van andere cavernes, ze liggen zeer dicht tegen elkaar, indien gewenst kan dat op tekening worden getoond, is de kans op een doorbraak van de stikstofcaverne naar een nabijgelegen caverne met pekelwater niet uit te sluiten. 	<p>Mogelijke aanpassingen aan de stikstofcaverne bij Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten.</p> <p>Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf 2.1 van deze Nota van antwoord zienswijzen. De door u ingebrachte punten zullen zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het stikstof-opslagplan.</p> <p>In 2017 heeft het KNMI inderdaad een aardbeving geregistreerd bij Heiligerlee. Met een brief van 11 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. In de brief wordt verwezen naar het onderzoek van KNMI (https://www.knmi.nl/over-het-knmi/nieuws/onderzoek-bevingen-bij-zoutcaverne-winschoten). Uit dit onderzoek blijkt dat het episch centrum van de beving niet in of bij de stikstofcaverne was gelegen en dat dat de aardbeving hoogstwaarschijnlijk buiten de zoutcaverne en ook waarschijnlijk buiten de daar aanwezige ondergrondse zoutstructuur heeft plaatsgevonden.</p>
<p>3.2. Indiener woont in de woonwijk die bovenop het zoutveld ligt. Er is nu reeds sprake van bodemdaling en scheurvorming. Ook de grondwaterstand lijkt beïnvloed te zijn. De aardbeving van 2017 was te horen en te voelen in ons huis.</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 3.1.</p> <p>Bodemdaling en scheurvorming hebben mogelijk een relatie met de activiteiten in de ondergrond in dit gebied. Voor deze aspecten vindt monitoring plaats door SodM.</p>
Consequenties voor het inpassingsplan	
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.	

Indiener 0004 (Gemeente Oldambt)	
Zienswijze	Beantwoording
<p>4.1. Gemeente Oldambt volgt de besluitvorming over de winning van aardgas en de ontwikkelingen daaromtrent nauwlettend, waarbij de veiligheid van de inwoners voorop staat. De gemeente begrijpt het belang van de uitbreiding van de stikstofproductiefaciliteit om meer gas uit het buitenland geschikt te maken voor gebruik door Nederlandse huishoudens. Het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten hebben geen betrekking op het grondgebied van de gemeente Oldambt. Echter bij niet directe menging wordt de stikstof opgeslagen in een</p>	<p>De zienswijze wordt voor kennisgeving aangenomen.</p>

	<p>zoutcaverne bij Heiligerlee. Deze caverne ligt wel op het grondgebied van de gemeente Oldambt. Vanwege deze sterke koppeling vindt de gemeente Oldambt het belangrijk om nu onze zienswijze kenbaar te maken.</p>	
4.2.	<p>Het belang waar de gemeente zich hard voor maakt is de veiligheid en participatie dan wel inspraak van omwonenden omtrent de opslag van stikstof in de caverne bij Heiligerlee. De procedure om het opslagplan van de caverne te wijzigen moet nog doorlopen worden. Welke procedure hiervoor gevolgd wordt, is nog niet duidelijk. Aangegeven is dat dit pas duidelijk wordt na afloop van de periode van ter inzagelegging van het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerp-besluiten. Als gekozen wordt voor een verkorte procedure om het opslagplan te wijzigen, is er geen formele mogelijkheid meer om een reactie te geven. Vandaar dat wij dit formele moment aangrijpen om onze zienswijze te geven.</p>	<p>Het belang van de veiligheid en betrokkenheid van omwonenden wordt onderschreven. De instemming met de wijziging van het opslagplan zal, zoals gezegd, worden voorbereid met toepassing van de RCR. Deze procedure voorziet in inspraak en rechtsbescherming. Daarnaast zullen de decentrale overheden en wettelijke adviseurs conform de Mijnbouwwet om advies worden gevraagd.</p>
4.3.	<p>De gemeente is duidelijk geworden dat het vergroten van de stikstofinjectiecapaciteit niet strikt noodzakelijk is voor de bouw van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit. Aangegeven is dat de fabriek ook kan functioneren zonder gebruik te maken van de stikstofopslag. Er is voor gekozen om het opslagplan via een aparte procedure aan te passen. In de stukken wordt kort benoemd dat het opslagplan gewijzigd moet worden, maar er wordt niet gesproken over de te volgen procedure en de gevolgen die het veranderende gebruik van de stikstofopslag met zich meebrengt. De volgende aandachtspunten moeten volgens de gemeente uitdrukkelijk worden aangegeven in het inpassingsplan en worden gecommuniceerd in alle berichtgeving:</p> <p>Wat als blijkt dat het stikstofopslagplan niet aangepast kan worden omwille van bijvoorbeeld de veiligheid? U heeft als alternatief aangegeven dat de fabriek ook zonder opslag kan functioneren. In dat geval wordt stikstof, welke niet direct gemengd kan worden, afgeblazen. Dat u dit risico accepteert moet uitdrukkelijk in de stukken worden vermeld.</p> <p>Wat zijn de milieurisico's van onder andere het vaker benutten van de stikstoftransportleiding? Deze zijn onvoldoende beschreven naar onze mening.</p> <p>Het aspect veiligheid in relatie tot het vaker benutten van de stikstoftransportleiding vindt de gemeente niet terug in het inpassingsplan. Aangegeven is wel in de nota van antwoord dat de capaciteit van de bestaande stikstofleiding niet veranderd, maar dit is in onze ogen wat anders</p>	<p>Mogelijke aanpassingen aan de stikstofcaverne bij Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten.</p> <p>Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf 2.1 van deze Nota van antwoord zienswijzen. De door u ingebrachte punten zullen zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het stikstof-opslagplan.</p>

	<p>dan het vaker benutten en wat doet dit met de stikstofleiding?</p> <p>Wat voor (milieu)gevolgen heeft de bouw van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit in relatie tot de opslag van stikstof in een zoutcaverne voor de omgeving Heiligerlee-Winschoten?</p>	
4.4.	<p>De hiervoor genoemde aandachtspunten moeten vanwege het veranderende gebruik van de stikstofopslag in relatie tot de aanvullende stikstofproductiefaciliteit nu al in beeld worden gebracht. Ongeacht hoe groot of klein u deze risico's in schat. Op dit moment wordt in het inpassingsplan geen enkel voorbehoud gemaakt. Wij vragen u met klem om rekening te houden met de maatschappelijke gevolgen door de effecten van gestapelde mijnbouwactiviteiten (aardgaswinning, zoutwinning en stikstofopslag) in de ondergrond van ons gebied, waarbij de veiligheid van onze inwoners te allen tijde voorop dient te staan. Ook vragen wij u uitdrukkelijk om de belangen van omwonenden goed af te wegen.</p>	<p>Verwezen wordt naar de beantwoording onder 4.3.</p>
<p>Consequenties voor het inpassingsplan</p> <p>In paragraaf 2.2 van de toelichting van het inpassingsplan wordt een nadere toelichting opgenomen over de inzet van stikstofcaverne Heiligerlee.</p>		

Indiener 0005		
	Zienswijze	Beantwoording
5.1.	<p>Indiener geeft aan geen deskundige te zijn, maar een bezorgde inwoner woonachtig in een 'actief bodemgebied'. Het is voor indiener lastig te beoordelen of er onjuistheden in de ontwerpbesluiten staan. Het scheidt vertrouwen wanneer een onafhankelijke deskundige partij, liefst meerdere partijen naar uw ontwerpbesluiten kijken en daarop kritisch reageren. Indiener stelt dan voor om a.d.h.v. een samenvatting over de opgedane bevindingen hierover een mening te kunnen geven en u op onjuistheden te kunnen duiden.</p>	<p>De materie waarop het inpassingsplan betrekking heeft, kan als complex worden ervaren. Dit wordt onderkend. In de toelichting van het inpassingsplan en tijdens informatieavonden wordt zo veel als mogelijk uitleg gegeven in begrijpelijke taal.</p> <p>De onderzoeken die ten grondslag liggen aan de ontwerp-besluiten zijn uitgevoerd door onafhankelijke onderzoeksbureaus. Vervolgens zijn deze onderzoeken door bevoegde gezagen beoordeeld en – soms na enige aanpassingen – geschikt bevonden. In de toelichting van het inpassingsplan zijn de onderzoeken, die in het kader van het inpassingsplan zijn uitgevoerd, samengevat waarbij de belangrijkste conclusies zijn weergegeven. Hiermee is de benodigde zorgvuldigheid in acht genomen.</p>
5.2.	<p>Indiener geeft aan dat er sprake is van gestapelde mijnbouw. Bodemdaling is een feit en dat heeft effect op de woningen en de bewoners. De risico's van aardbevingen mogen niet over het hoofd gezien worden.</p>	<p>Mogelijke aanpassingen aan de stikstofcaverne bij Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten.</p>

		Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf 2.1 van deze Nota van antwoord zienswijzen. De door u ingebrachte punten zullen zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het stikstof-opslagplan.
5.3.	Indiener geeft aan geraakt te worden als inwoner met een woning in een agrarisch gebied, waar de effecten van gaswinning, zoutwinning en bodemdaling door droogte wordt ervaren. De woning heeft geleden/lijdt en dat is zichtbaar door de scheuren. In de nabije toekomst in de nabije omgeving van de woning worden cavernes gemaakt voor zoutwinning. Dat is niet de keuze van indiener geweest en heeft een negatief effect op zijn woon- en leefgenot en algemeen welbevinden. Dat betekent dat het verkopen van de woning erg ongunstig voor indiener uitpakt (wie wil er nog in wonen?). Of als indiener wil/moet blijven wonen, zal hij de effecten van verzakking in de woning moeten blijven aanpakken. Wie gaat dat betalen? Als indiener niets aanpast aan de woning, zullen lekkages toenemen, scheuren etc.	Verwezen wordt naar onze beantwoording onder 5.2.
5.4.	Indiener vindt dat de opslag van stikstof én daarbij de gas- en zoutwinning enorme risico's met zich mee brengt en dat vindt hij onaanvaardbaar en onverantwoord.	Verwezen wordt naar onze beantwoording onder 5.2.
Consequenties voor het inpassingsplan		
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.		

Indiener 0006		
Zienswijze		Beantwoording
6.1.	Voor indiener is niet te beoordelen of er onjuistheden in de ontwerpbesluiten staan. Het inschakelen van deskundigen is lastig omdat de te bieden expertise divers is en niet eenvoudig te vinden! Afgezien hiervan zouden er (hoge) kosten gemaakt moeten worden, waartoe indiener niet in staat is. De verstrekte informatie op de diverse niveaus wijkt tevens te veel van elkaar af om serieus genomen te kunnen worden. Dit betreft o.m. drukken, vergunningentraject en overige veiligheidsaspecten.	De materie waarop het inpassingsplan betrekking heeft, kan als complex worden ervaren. Dit wordt onderkend. In de toelichting van het inpassingsplan en tijdens informatieavonden wordt zo veel als mogelijk uitleg gegeven in begrijpelijke taal. De onderzoeken die ten grondslag liggen aan de ontwerp-besluiten zijn uitgevoerd door onafhankelijke onderzoeksbureaus. Vervolgens zijn deze onderzoeken door bevoegde gezagen beoordeeld en – soms na enige aanpassingen – geschikt bevonden. In de toelichting van het inpassingsplan zijn de onderzoeken, die in het kader van het inpassingsplan zijn uitgevoerd, samengevat waarbij de belangrijkste conclusies zijn weergegeven. Hiermee is de benodigde zorgvuldigheid in acht genomen.

<p>6.2.</p>	<p>Indiener verbaast zich erover dat in een tijdperk waarin duurzaamheid en veiligheid de boventoon zou moeten voeren, er voor een korte periode voor vele miljoenen een fabriek uit de grond gestampt wordt die, als deze goed en wel draait alweer gesloten kan worden.</p> <p>Indiener wijst erop dat het bedrijfsleven moet zorgen voor een ombouw naar hoogcalorisch gas op korte termijn, terwijl voor het particulier gebruik compleet van het gas moet worden afgestapt. Zonder het sluiten van de gaskraan ter discussie te stellen lijken er voldoende andere investeringen mogelijk om het doel te bereiken. Om deze reden zijn de plannen voor deze fabriek volgens indiener al eens stopgezet!</p>	<p>In 2014 heeft GTS aangegeven dat er een tekort aan laagcalorisch gas (Groningen gas) zou ontstaan in de periode 2020 – 2030, waardoor er op piekmomenten niet voldoende gas zou kunnen worden geleverd om te voldoen aan de vraag. Op basis van deze inzichten over leveringszekerheid leek de bouw noodzakelijk van een extra stikstofinstallatie die stikstof mengt met hoogcalorisch gas (uit kleine velden of geïmporteerd) om te kunnen voldoen aan de vraag naar laagcalorisch gas. In 2016 bleek de nut en noodzaak van de extra stikstofcapaciteit vanuit leveringszekerheidsoogpunt niet meer strikt noodzakelijk. Dit kwam onder meer doordat de marktombouw in het buitenland, ter voorbereiding op de afbouw van laagcalorische gasexport uit het Groningenveld, sneller ging dan verwacht. Om die reden heeft het kabinet in 2016 het investeringsbesluit voor de bouw van een extra stikstofinstallatie uitgesteld.</p> <p>Vanwege de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen heeft het kabinet in 2018 besloten om de gaswinning uit het Groningenveld zo snel mogelijk te beëindigen. De minister van EZK heeft in dat kader besloten om de gaswinning uit het Groningenveld in een eerste stap terug te brengen naar 12 miljard Nm³ per jaar, maar uiteindelijk zo snel mogelijk te beëindigen. Om deze productieverlaging en uiteindelijke beëindiging mogelijk te maken, zijn ingrijpende maatregelen nodig voor zowel de korte als de middellange termijn op het gebied van ombouw en kwaliteitsconversie, gecombineerd met de inzet van hernieuwbare bronnen. Ombouw wil zeggen dat industrie met een jaarverbruik van 100 miljoen m³ Groningen-gas de komende jaren wordt omgezet op hoogcalorisch gas. Dit hoogcalorisch gas komt niet uit het Groningenveld.</p> <p>Met kwaliteitsconversie wordt bedoeld het mengen van hoogcalorisch gas met stikstof, zodat pseudo Groningen-gas ontstaat (laagcalorisch gas). Dit is het type gas dat te Zuidbroek wordt gemaakt en waarvoor de uitbreiding van de stikstofcapaciteit nodig is.</p> <p>Laagcalorisch gas wordt in Nederland vooral gebruikt door kleinverbruikers (huishoudens en de klein zakelijke</p>
-------------	---	--

		<p>markt), de kleine tot middelgrote industrie en warmte-krachtkoppeling (WKK) installaties die warmte produceren voor de industrie, de tuinbouw of voor stadsverwarming. Grote industrieën en elektriciteitscentrales maken, mede met het oog op de toekomst, vooral gebruik van hoogcalorisch gas.</p> <p>Een overstap naar hoogcalorisch gas vergt een lange voorbereidingstijd omdat alle toestellen die nu zijn ingesteld op laagcalorisch gas moeten worden omgebouwd dan wel moeten worden vervangen alvorens de overstap kan worden gemaakt.</p> <p>Het ligt in de lijn der verwachtingen dat de aanvullende stikstofproductiefaciliteit ten minste 15 jaren in bedrijf zal blijven. Daarmee is de investering verantwoord en draagt deze bij aan een duurzame en veilige situatie.</p> <p>Na deze 15 jaren zal er nog steeds behoefte zijn aan deze aanvullende stikstofproductiecapaciteit, want GTS gaat tegen die tijd de oudere stikstofinstallaties, die elders in het land staan opgesteld, uit bedrijf nemen. Deze zijn al in bedrijf sinds de tachtiger jaren van de vorige eeuw.</p>
6.3.	<p>Verder gaat het volgens indiener niet alleen om de fabriek, maar zeker ook om de pijpleidingen en de opslagcaverne die een wezenlijk deel uitmaken van deze fabriek. Het feit dat deze geen deel uitmaken van deze procedure, is op z'n zachtst gezegd vreemd en doet volgens indiener vermoeden dat hierbij een bepaalde opzet in het spel is!</p>	<p>In het plangebied en directe omgeving ligt een aantal kabels en leidingen, waaronder de reeds bestaande stikstofleiding van stikstofcaverne Heiligerlee naar de bestaande stikstofproductiefaciliteit te Zuidbroek. De bestaande kabels en leidingen zijn, voor zover noodzakelijk, juridisch-planologisch geregeld in de reeds geldende bestemmingsplannen en hoeven niet opnieuw te worden opgenomen in voorliggend inpassingsplan. De bestaande kabels en leidingen zijn zo gedimensioneerd dat zij gebruikt kunnen worden voor de nieuwe installatie.</p> <p>Dit inpassingsplan regelt alleen de nieuwe leiding(en) die tot het initiatief behoren. Dit betekent dat in het inpassingsplan uitsluitend wordt voorzien in een circa 4 km lange 36" (inch) G-gas koppelleiding vanaf de stikstof-productiefaciliteit naar een oostelijk gelegen leidingbundel parallel aan de Meenteweg.</p> <p>Het nieuwe mengstation moet worden aangesloten op het bestaande omliggende gasnetwerk. Hiervoor</p>

		<p>moeten over relatief korte afstanden stukken leidingen worden gelegd. Dit is reeds planologisch geregeld met een omgevingsvergunning.</p> <p>De aanvullende stikstofinstallatie wordt verbonden met de bestaande stikstofinstallatie. Hiervoor zijn twee korte stikstofleidingen nodig. Dit is reeds planologisch geregeld met een omgevingsvergunning.</p> <p>De nieuwe stikstofinstallatie wordt aangesloten op de bestaande stikstofleiding naar Heiligerlee. Dit gebeurt binnen de hekken van het installatieterrein.</p>
6.4	<p>Met leidingen heeft het gebied volgens indiener geen goede ervaringen. Net als in andere mijnbouwgebieden treden ook in het z.g. Heiligerleeveld lekkages op. Recent is vanwege een ernstige lekkage nog een kilometerslang tracé (overigens in de directe nabijheid van de opslagcaverne) vervangen. Op een drukleiding met de in het ontwerp genoemde drukken, zit deze omgeving dan ook al helemaal niet te wachten.</p>	<p>Veronderstelt wordt dat indiener doelt op lekkages van pekelwaterleidingen. De nieuw aan te leggen 36" (90 cm doorsnede) leiding is een gasleiding. De stikstofleiding is een bestaande leiding. Deze leidingen zijn gemaakt van hoogwaardig staal, gelast, waarvan alle lassen zijn gecontroleerd, de leiding is voorzien van een robuuste coating en de leiding is ook nog eens kathodisch beschermd. Tevens wordt dit type leidingen planologisch beschermd middels een bestemmingsplan. Hiermee is het grondgebruik boven en nabij de leiding gereguleerd. Vanuit de lucht en vanaf de grond houdt GTS regelmatig visuele controles. Gas en stikstof zijn geen agressieve stoffen waardoor de leiding van binnenuit niet wordt aangetast. Gas is in dat opzicht niet te vergelijken met pekelwater.</p> <p>Daarnaast is in Nederland de Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken van kracht. Hierbij is het verplicht om bij mechanisch grondroeren (graven, heien, draineren etc.) informatie op te vragen bij het Kadaster over de ligging van de leiding, tevens is het verplicht om proefsleuven te graven om de exacte ligging van een leiding te bepalen. Dit alles dient om leidingschade te voorkomen en voor het waarborgen van een veilige omgeving.</p> <p>Dit hele pakket aan maatregelen zorgt er voor dat deze leidingen uiterst betrouwbaar zijn en de kans op schade uiterst gering.</p>

6.5.	<p>De bewuste caveerne (die in dit vergunningstraject vreemd genoeg buiten beeld blijft), ligt volgens indiener letterlijk en figuurlijk in een mijneveld. In het verleden zijn aanbevelingen en geadviseerde minimum hartafstanden met de voeten getreden waardoor er nu sprake is van een instabiele situatie. Een naastgelegen caveerne (HL-H) ligt dermate dicht bij de rand van de zoutdome, dat het SodM (o.m.) deze hierdoor onder verscherpt toezicht heeft geplaatst. Het feit dat de cavernes min of meer bovenop elkaar liggen waarbij de opslagcaveerne zo ongeveer het centrum vormt, maakt de omgeving er niet gerust op, dat hier sprake is van een veilige situatie.</p> <p>De activiteiten leiden niet alleen tot bodemdaling (daar waar ook de invloeden van de gaswinning en de grondwaterstand merkbaar zijn), maar ook tot dusdanige bewegingen in de zoutberg, dat de eerste trillingen al zijn waargenomen. Naast het SodM maken meerdere deskundigen zich zorgen over deze ontwikkelingen.</p> <p>Het kan volgens indiener toch niet zo zijn, dat door het sluiten van de gaskraan, het probleem nu lager in de provincie wordt neergelegd?</p>	<p>Mogelijke aanpassingen aan de stikstofcaveerne bij Heiligerlee maken geen onderdeel uit van de voorliggende besluiten.</p> <p>Verwezen wordt naar de toelichting in paragraaf 2.1 van deze Nota van antwoord zienswijzen. De door u ingebrachte punten zullen zoveel als mogelijk worden betrokken bij de procedure voor het stikstof-opslagplan.</p>
6.6.	<p>Indiener geeft aan dat hij, net als alle bewoners in het gebied, wordt getroffen door de gevolgen: huizen vertonen nu vrijwel zonder uitzondering allemaal scheuren, bewoners voelen zich niet veilig terwijl verhuizing c.q. verkoop geen optie is. Indien de woningen überhaupt al verkoopbaar zijn, is de waardedaling significant en vergelijkbaar met die in het gaswinningsgebied. Terwijl er al sprake is van gestapelde mijnbouw (gas + zout) en de gevolgen van de lage waterstand vanzelfsprekend ook nog eens dit gebied treffen, wenst EZK (icm Gasunie) hier nog een schepje bovenop te doen. Indiener is hier ten zeerste op tegen!</p>	<p>Verwezen wordt naar onze beantwoording onder 6.5.</p>
6.7.	<p>In de gekozen methodiek is volgens indiener, zoals eerder aangegeven, geen mogelijkheid voor bewoners, die in principe leken in de betreffende materie zijn, gefundeerd een mening te vormen laat staan hiertegen een bezwaar aan te tekenen c.q. zienswijze in te dienen. Op zo'n miljoenen verslindend project zou het op z'n plaats zijn meer moeite (geld?) te steken in onderzoek (lees rapporten van SodM, RIVM, Prof. Houtenbos etc.) en informatie met de belanghebbende partijen. Indiener heeft van de Gemeente Oldambt begrepen, dat zelfs zij niet juist c.q. volledig worden geïnformeerd in dit proces.</p>	<p>Verwezen wordt naar onze beantwoording onder 6.5. Aanvullend wordt gesteld dat met gemeente Oldambt overleg plaatsvindt. Bij de gemeente zal worden nagevraagd of ze volledig geïnformeerd zijn.</p>
Consequenties voor het inpassingsplan		
De zienswijze leidt niet tot aanpassing van het inpassingsplan.		

Indiener 0007 (Waterschap Hunze en Aa's)

Zienswijze		Beantwoording
7.1.	<p>In 2018 is er veelvuldig overleg geweest tussen betrokken partijen. Belangrijkste onderwerp voor het waterschap hierin was een goede inpassing van de waterbelangen in het plan. Het Deltaplan Waterveiligheid en het daarin opgenomen principe van overstromingsbestendig bouwen is daarbij een uitgangspunt geweest. In onderling overleg is afgesproken dat initiatiefnemer maatregelen treft om de stikstofinstallatie voldoende te beschermen tegen overstromingen. Daarom is in het ontwerp-inpassingsplan opgenomen dat in het ontwerp van de installatie een keerwand wordt opgenomen. Deze moet ervoor zorgen dat wanneer er onverhoopt een dijkdoorbraak plaatsvindt, de installatie hiervan geen schade ondervindt.</p> <p>Om voldoende bescherming te bieden moet de genoemde keerwand een berekende waterstand in de polder van NAP+1,10 m kunnen keren. Belangrijk daarbij is dat daarbovenop een waakhoogte van 30 cm wordt aangehouden voor o.a. golfwerking en opwaaiing. Wij hebben daarom steeds geadviseerd om een keerwand met een hoogte van ten minste NAP+1,40 m aan te leggen. In het ontwerp-inpassingsplan is in de regels (8.4.2 bouwregels voor "overige zone - keerwand") echter een minimale hoogte van NAP+1,10 m opgenomen. Navraag bij initiatiefnemer leert dat men in het ontwerp uitgaat van een hoogte van NAP+1,40 m. Wij adviseren daarom om dit ook in het inpassingsplan aan te passen: een minimale hoogte van de keerwand van NAP+1,40 m.</p>	De hoogte van de keerwand zal worden aangepast conform zienswijze.
7.2.	<p>Alhoewel er in het inpassingsplan de initiatiefnemer geen verplichting tot aanleg van de keerwand wordt opgelegd, gaan wij ervan uit dat deze voorziening wel degelijk en op een afdoende wijze wordt aangelegd, zoals bestuurlijk is afgesproken tussen betrokken overheden en initiatiefnemer.</p> <p>Wij kijken terug op een constructieve discussie over het waterbelang, tussen overheden en initiatiefnemer. Wij zijn, met inachtneming van de geadviseerde aanpassing, tevreden over de uiteindelijke weergave hiervan in het ontwerp-inpassingsplan.</p>	De betreffende voorziening zal inderdaad worden aangelegd. Voor het overige wordt de zienswijze voor kennisgeving aangenomen.
Consequenties voor het inpassingsplan		
De hoogte van de keerwand zal worden aangepast in artikel 8.4.2 van de regels behorende bij het inpassingsplan.		

3. Ambtshalve wijzigingen

De kenbaar gemaakte zienswijzen worden deels gevolgd en geven aanleiding tot de volgende aanpassingen van het ontwerp inpassingsplan:

- Naar aanleiding van indiener 0004:
 - wordt in paragraaf 2.2. van de toelichting van het inpassingsplan een nadere toelichting opgenomen over de inzet van de stikstofcaverne.
- Naar aanleiding van indiener 0007:
 - wordt in artikel 8.4.2. van de regels van het inpassingsplan de hoogte van de keerwand aangepast naar NAP+1,40 meter.

Voor het overige worden de kenbaar gemaakte zienswijzen niet gevolgd en leiden deze niet tot aanpassingen in het inpassingsplan.

Daarnaast worden de volgende ambtshalve wijzigingen doorgevoerd:

Toelichting:

- De hoogte van het compressor in paragraaf 2.2 van de toelichting is gewijzigd van 20 meter in 25 meter.
- In paragraaf 2.2. wordt onder het kopje 'bescherming wateroverlast' het woord 'nodig' vervangen door 'gewenst'.
- Bij paragraaf 7.1. wordt de zakelijke beschrijving van de exploitatie overeenkomst als bijlage bijgevoegd.
- Paragraaf 7.3.2. wordt aangevuld met de resultaten van de terinzagelegging van het ontwerp inpassingsplan.

Verbeelding:

- Het bouwvlak van de compressor wordt in westelijke verbreed en sluit aan op het bouwvlak voor de proceskolommen.

BIJLAGE ZIENSWIJZEN

Verzonden: Vrijdag 22 februari 2019 13:41
Onderwerp: Zienswijzeformulier
Stikstofinstallatie Zuidbroek fase 1

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

De plek van de stikstofopslaglocatie in Heiligerlee in samenhang met de zoutwinning rondom. Huidige publicaties leiden tot nieuwe inzichten, of noodzaak andere aanpak. Een wisselende druk in de stikstofopslag versus druk van omringende zoutcavernes. De zoutcavernes liggen al in elkaars invloedssfeer.

Vervolgens hoe de situatie (druk, kruip) is/prognoses zijn als zoutcavernes geabandonneerd worden, terwijl er nog niets geregeld is over de manier waarop, over toezicht daarna en wie de verantwoordelijkheid vervolgens draagt voor afgesloten cavernes.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Nouryon (voorheen Akzo) wil op basis van eerder afgegeven vergunningen, vallend onder oude wetgeving - en dus verouderde inzichten - nieuwe zoutputten slaan.

De meervoudige activiteiten - er is ook nog eens sprake van gaswinning in dit gebied - leiden tot onrust en gevoelens van onzekerheid, onveiligheid.

Reactie

Aan de heer E. Wiebes

Ministerie Economische Zaken en Klimaat

Den Haag

Winschoten, 22 februari 2019

Geachte heer,

Hierbij teken ik bezwaar aan tegen uw voornemen om de stikstofproductiefaciliteit in Zuidbroek uit te breiden. Zoals gepubliceerd in de Staatscourant 17 januari 2019.

De reden hiervoor is dat ik mij ernstige zorgen maak over de opslag van het geproduceerde stikstof in de voormalige zoutcaverne K bij Heiligerlee.

In uw plannen over de uitbreiding van de productie spreekt u over een toename van opslag van 1600m³ naar 190.000m³. De druk in de caverne zal toenemen. En de druk zal variëren al naar gelang de caverne gevuld is.

In de ter inzage gelegde plannen wordt gesproken over een maximale druk van 170 bar (uit onderzoeksrapport BügelHajema), terwijl een medewerker van Gasunie Transport Services op de inloopbijeenkomst in Zuidbroek, dd. 07-02-2019, stelt dat dit ten hoogste 147 bar is.

Over de risico's die het verhogen van de druk met zich meebrengt, is geen informatie beschikbaar; kunnen onderzoeksgegevens niet worden gedeeld.

Een 2^e punt van zorg is dat voornoemde stikstofopslagcaverne omringd wordt door meerdere in productie zijnde zoutcavernes van Nouryon (voorheen Akzo). Deze en de stikstofcaverne liggen op zodanig geringe afstand van elkaar dat ze in elkaars invloedssfeer liggen. In meerdere onderzoeken komt naar voren dat er door zoutwinning in de bodem sprake is van 'herschikking van de ondergrond' en dat de gevolgen, c.q. risico's van 'zoutkruip' niet voldoende zijn onderzocht. In het gebied zijn bevingen waargenomen.

Tevens is er door gaswinning in dit gebied ook nog sprake van gestapelde mijnbouw.

Dit alles betekent m.i. dat de opslag van stikstof in Heiligerlee, gekoppeld aan zout- en gaswinning in hetzelfde gebied, tot onaanvaardbare risico's voor bewoners en omgeving leidt, en derhalve op dit moment onverantwoord is.

Mijn zorgen in deze worden onderstreept door het door het SodM uitgebrachte rapport 'De staat van de sector zout' dd. 2018. En het door het RIVM gepubliceerde rapport 'Verkenning van de milieuaspecten van de activiteiten die onder het Staatstoezicht' zijnde RIVM Rapport 2018-0162

Met vriendelijke groet,

Verzonden: Zaterdag 23 februari 2019 20:25
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Stikstofinstallatie Zuidbroek fase 1

Aanspreekvorm:

Aanspreektitel:

Achternaam:

Voorvoegsel(s):

Voorletters:

Straat:

Huisnummer:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer:

E-mailadres:

Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerp-besluiten?

Dit is voor een leek niet te beoordelen. Op de inloopavond staat er bijv. zo'n ruime meter aan ringbanden met gegevens die veelal specifiek technisch van aard zijn. Je zou op meerdere terreinen deskundig moeten zijn om te kunnen beoordelen of er manco's of onjuistheden zijn opgenomen. Een keuze zou moeten zijn om meerdere onafhankelijke instituten dit te laten beoordelen. Het resultaat hiervan zou in verkorte vorm bekend gemaakt moeten worden.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Op z'n minst is het vreemd te noemen, dat één van de belangrijkste redenen om de fabriek juist op deze plaats te bouwen, n.l. de voor dit doel 'gereserveerde' zoutcaverne (HL-K), niet mee te nemen in de beoordeling en het vergunningentraject. Mocht later blijken dat als de fabriek er éénmaal staat en de caverne niet geschikt c.q. veilig te zijn, het vanwege het economische belang deze onveiligheid dan maar geaccepteerd moet worden!? Dat deze caverne niet veilig is c.q. niet aangetoond is dat deze veilig is, staat buiten kijf. Vrijwel dagelijks verschijnen de resultaten van onderzoeken die hierop wijzen. Om deze reden is het nemen van een beslissing over de bouw van een enorme (zowel in omvang als in kosten) installatie op dit moment prematuur en zou moeten worden uitgesteld of afgeblazen tot er onomstotelijk is aangetoond dat er sprake is van een veilige situatie.

Aangezien de ontwikkelingen omtrent het verschijnen van relevante informatie over deze materie elkaar razendsnel opvolgen wens ik hierbij vast te leggen, dat ik op basis van nadere verkregen informatie, deze kan aanvullen op deze zienswijze. Hoewel ik er uit mag gaan, dat de bij het project betrokken functionarissen beter op de hoogte zijn van de onderzoeksresultaten, noem ik hierbij (echter niet uitputtend): De staat van de sector Zout (Sodm), Het referaat van het hoofd van het SodM Dhr. Th. Kockelkoorn in de tweede kamer in het najaar 2018. Vreemd genoeg neemt de minister hierbij vrijwel alle aanbevelingen over (zegt ie) maar verandert er vooralsnog niets! Recentelijk verschenen ook nog de resultaten van de onderzoeken die het RIVM instelde: 2018-077 en 2018-162. Aanvullend op de kritische noten van het SodM geeft het RIVM ook aan, dat er veel meer onderzoek zou moeten worden gedaan (op bijna elke pagina van het rapport wordt dit genoemd!) om kennis op te doen van de materie Mijnbouw.

De bewuste caverne (HL-K) ligt centraal t.o.v. een groot aantal cavernes waaruit door AKZONobel (ze noemen zich tegenwoordig Nouryon) zout wordt gewonnen. Deze activiteiten staan onder verscherpt toezicht van het SodM! Waarom zou dit zo zijn? In de gegevens van

het winningsplan staat klip en klaar: door de cavernes op een kleiner hartafstand dan 500 meter van elkaar te boren, wordt het risico op een calamiteit 17x groter! Dit terwijl er in bepaald perspectief zelfs spraken is van drie op een rij! Vanwege deze ongenueanceerde plaatsing van de boorgaten t.o.v. elkaar (hartafstanden in de praktijk net boven de 200 meter!) liggen de boringen/ cavernes in elkaars veiligheidsgebied. Dat er problemen te verwachten zijn is nu al duidelijk. In 2017 hadden we in het Heiligerleeveld de eerste aardbeving, recentelijk waren er twee gemeld in/ vlakbij het Zuidwendig veld van de Akzo. Als er nu in een dergelijk instabiele situatie een caveerne wordt benut als stikstofbuffer waarbij er naar hartenlust in druk wordt gevarieerd tussen 90(?) en 147 of 177 (?) bar, hoeft je m.i. geen helderziende te zijn om een calamiteit te voorspellen. Naast de kruip die het steenzout van nature als eigenschap heeft, zijn er juist door deze drukschommelingen problemen in de vorm van scheurvorming in de zoutpijlers te verwachten. Gezien de ligging van de cavernes zoals hiervoor omschreven ontstaat er een domino-effect met gevolgen die hun weerga niet kennen. (zie hiervoor 'Sinkholes' op Youtube). Om een indruk te geven van de ligging van de cavernes t.o.v. elkaar is een kaartje bijgevoegd waarop de veiligheidszones rondom elke boring zijn weergegeven. Frapant is, dat er juist voorde opslag is gekozen voor een caveerne die de kleinste hartafstand t.o.v. andere cavernes kent en ook nog centraal ligt tussen een drietal andere cavernes!

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Als direct aanwonende van het mijnbouwveld Heiligerlee (op ca. 300 meter van de caveerne HL-K, loop ik direct risico hoe klein een calamiteit ook zal zijn. Ik kies hier pertinent niet voor! Naast alle nadelige gevolgen die we nu reeds ondervinden door de mijnbouw wens ik dat er geen verdere afbreuk aan mijn woongenot wordt gedaan.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Op de inloopavond werd er door de 'deskundigen' van m.n. de Gasunie de nodige onjuistheden verteld. Afgezien van een onjuiste vermelding van de drukken die tijdens productie zouden worden gehanteerd, wist men ook te vertellen, dat het afsluiten van 'de put' na gebruik (het z.g. abandonneren) allemaal geregeld was en 'juridisch helemaal dichtgetimmerd' zou zijn. Navraag bij het SodM leert echter dat er helemaal geen abandonneringsplan is ingediend. Dit waren slechts twee verstrekte gegevens die getoetst konden worden. De vraag is in hoeverre de overige verstrekte informatie op waarheid berust

Reactie

Verzonden: Dinsdag 26 februari 2019 12:46
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Stikstofinstallatie Zuidbroek fase 1

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters: J.
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

door de toename van de productie van stikstof zal er meer opgeslagen moeten worden in de zoutcaverne in Winschoten van het 'veld' Heiligerlee. Daarmee zal het drukverschil IN de caverne meer en vaker wisselen doordat de productie van stikstof en het gebruik daarvan in de loop van een stookjaar flink fluctueert.

Dit brengt naar mijn mening twee risico's met zich mee.

1.

de caverne (zout is enigszins plastisch) zal (zeer gering) uitzetten en krimpen met de wijziging van de druk. Dit kan effect hebben op de omliggende en bovenliggende aardlagen en zo bodembewegingen initiëren. We hebben al een aardbeving gehad in 2017 en ook bij Zuidwending bij de gasopslag in een soortgelijke caverne heeft zo'n beving zich voorgedaan.

2.

het op druk brengen en weer wegnemen van druk en dat keer op keer zou kunnen leiden tot scheurvorming in de wanden van de caverne. Gezien de nabijheid van andere cavernes, ze liggen zeer dicht tegen elkaar, indien gewenst kunnen we dat op tekening laten zien, is de kans op een doorbraak van de stikstofcaverne naar een nabijgelegen caverne met pekelwater niet uit te sluiten.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

wij wonen in de woonwijk die bovenop het zoutveld ligt. er is nu reeds sprake van bodemdaling en scheurvorming. ook de grondwaterstand lijkt beïnvloed te zijn. De aardbeving van 2017 was te horen en te voelen in ons huis.

Reactie

Johan Modestraat 6
 postbus 175 . 9670 AD Winschoten
 T(0597)48 20 00 . info@gemeente-oldambt.nl
 www.gemeente-oldambt.nl

g e m e e n t
 o l d a m b t

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Stikstofinstallatie Zuidbroek
 Postbus 248
 2250 AE Voorschoten

27 FEB 2019

Onderwerp	Ontwerpbesluiten "Aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek"	Datum	26 februari 2019
Ons kenmerk	17124-2018	Uw brief	-
Inlichtingen bij		Bijlage(n)	-

Geachte heer/mevrouw,

Vanaf 18 januari 2019 tot en met 28 februari 2019 liggen het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten voor het project 'Aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek' ter inzage. Het inpassingsplan maakt de planologische inpassing mogelijk van een aanvullende stikstofproductiefaciliteit bij Zuidbroek. Op de besluitvorming is de rijkscoördinatie-regeling van toepassing. Wij maken graag, in navoeging van onze overlegreactie van 23 oktober 2018, van de mogelijkheid gebruik om een zienswijze te geven.

Opslag van stikstof op grondgebied Oldambt

Wij volgen de besluitvorming over de winning van aardgas en de ontwikkelingen daaromtrent nauwlettend waarbij de veiligheid van de inwoners voorop staat. Wij begrijpen het belang van de uitbreiding van de stikstofproductiefaciliteit om meer gas uit het buitenland geschikt te maken voor gebruik door Nederlandse huishoudens. Het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten hebben geen betrekking op het grondgebied van de gemeente Oldambt. Echter bij niet directe menging wordt de stikstof opgeslagen in een zoutcaverne bij Heiligerlee. Deze caverne ligt wel op het grondgebied van de gemeente Oldambt. Vanwege deze sterke koppeling vinden wij het belangrijk om nu onze zienswijze kenbaar te maken.

Te volgen procedure onduidelijk

Het belang waar wij ons hard voor maken is de veiligheid en participatie dan wel inspraak van omwonenden omtrent de opslag van stikstof in de caverne bij Heiligerlee. De procedure om het opslagplan van de caverne te wijzigen moet nog doorlopen worden. Welke procedure hiervoor gevolgd wordt is nog niet duidelijk. Aangegeven is dat dit pas duidelijk wordt na afloop van de periode van ter inzage legging van het ontwerp-inpassingsplan en de ontwerpbesluiten. Als gekozen wordt voor een verkorte procedure om het opslagplan te wijzigen, is er geen formele mogelijkheid meer om een reactie te geven. Vandaar dat wij dit formele moment aangrijpen om onze zienswijze te geven.

In beeld brengen procedure opslagplan en consequenties

Ons is uit het overleg op 8 januari 2019 tussen medewerkers van uw ministerie EZK, Gasunie Transport Services en gemeente Oldambt duidelijk geworden dat het vergroten van de stikstofinjectiecapaciteit niet strikt noodzakelijk is voor de bouw van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit. Aangegeven is dat de fabriek ook kan functioneren zonder gebruik te maken van de stikstofopslag. Er is voor gekozen om het opslagplan via een aparte procedure aan te passen. In de stukken wordt kort benoemd dat het opslagplan gewijzigd moet worden, maar er wordt niet gesproken over de te volgen procedure en de gevolgen die het veranderende gebruik van de stikstofopslag met zich meebrengt. De volgende aandachtspunten moeten volgens ons uitdrukkelijk worden aangegeven in het inpassingsplan en worden gecommuniceerd in alle berichtgeving:

- Wat als blijkt dat het stikstofopslagplan niet aangepast kán worden omwille van bijvoorbeeld de veiligheid? U heeft als alternatief aangegeven dat de fabriek ook zonder opslag kan functioneren. In dat geval wordt stikstof, welke niet direct gemengd kan worden, afgeblazen. Dat u dit risico accepteert moet uitdrukkelijk in de stukken worden vermeld.
- Wat zijn de milieurisico's van onder andere het vaker benutten van de stikstoftransportleiding? Deze zijn onvoldoende beschreven naar onze mening.
- Het aspect veiligheid in relatie tot het vaker benutten van de stikstoftransportleiding vinden wij niet terug in het inpassingsplan. Aangegeven is wel in de nota van antwoord dat de capaciteit van de bestaande stikstofleiding niet veranderd, maar dit is in onze ogen wat anders dan het vaker benutten en wat doet dit met de stikstofleiding?
- Wat voor (milieu)gevoigen heeft de bouw van de aanvullende stikstofproductiefaciliteit in relatie tot de opslag van stikstof in een zoutcaverne voor de omgeving Heiligerlee-Winschoten?

De hiervoor genoemde aandachtspunten moeten vanwege het veranderende gebruik van de stikstofopslag in relatie tot de aanvullende stikstofproductiefaciliteit nu al in beeld worden gebracht. Ongeacht hoe groot of klein u deze risico's in schat. Op dit moment wordt in het inpassingsplan geen enkel voorbehoud gemaakt. Wij vragen u met klem om rekening te houden met de maatschappelijke gevolgen door de effecten van gestapelde mijnbouwactiviteiten (aardgaswinning, zoutwinnning en stikstofopslag) in de ondergrond van ons gebied, waarbij de veiligheid van onze inwoners te allen tijde voorop dient te staan. Ook vragen wij u uitdrukkelijk om de belangen van omwonenden goed af te wegen.

Heeft u naar aanleiding van deze brief nog vragen? Neemt u dan contact op met Silvana Moed via (0597) 48 20 00.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van de gemeente Oldambt

Harry Wieringa
(Loco)Secretaris

Cora-Yfke Sikkema
Burgemeester

Verzonden: Woensdag 27 februari 2019 19:35
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Stikstofinstallatie Zuidbroek fase 1

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam:
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters:
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Particulier

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerp-besluiten?

Ik ben geen deskundige, maar een bezorgde inwoner woonachtig in een 'actief bodemgebied'. Het is lastig te beoordelen of er onjuistheden in de ontwerpbesluiten staan. Het scheidt vertrouwen wanneer een onafhankelijke deskundige partij, liefst meerdere partijen naar uw ontwerpbesluiten kijken en daarop kritisch reageren. Ik stel me dan voor om adhv een samenvatting over de opgedane bevindingen hierover een mening te kunnen geven en u op onjuistheden te kunnen duiden.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

Risico's voor omwonenden

-> Aardbevingen. Er is sprake van gestapelde mijnbouw. Bodemdaling is een feit en dat heeft effect op de woningen en de bewoners. De risico's mogen niet over het hoofd gezien worden.

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Ik word geraakt als inwoner met een woning in een agrarisch gebied, waar de effecten van gaswinning, zoutwinning, bodemdaling door droogte wordt ervaren. Mijn huis heeft geleden/lijdt en dat is zichtbaar door de scheuren. In de nabije toekomst in de nabije omgeving van mijn woning worden cavernes geplaatst voor zoutwinning. Dat is niet mijn keuze geweest en heeft een negatief effect op mijn woon- en leefgenot en algemeen welbevinden. Dat betekent dat het verkopen van mijn woning erg ongunstig voor mij uitpakt (wie wil er nog in wonen?). Of als ik wil/moet blijven wonen zal ik de effecten van verzakking in de woning moeten blijven aanpakken. Wie gaat dat betalen? Als ik niets aanpas aan de woning, zullen lekkages toenemen, scheuren etc.

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

Ik vind dat de opslag van stikstof én daarbij de gas- en zoutwinning enorme risico's met zich mee brengt dat vind ik onaanvaardbaar en onverantwoord.

Reactie

Verzonden: Donderdag 28 februari 2019 15:24
 Onderwerp: Zienswijzeformulier
 Stikstofinstallatie Zuidbroek fase 1

Aanspreekvorm:
 Aanspreektitel:
 Achternaam: Bewonersbelangen Lanengebied-Zuiderveen
 Voorvoegsel(s):
 Voorletters: S.T.I.C.H.T.I.N.G.
 Straat:
 Huisnummer:
 Postcode:
 Woonplaats:
 Telefoonnummer:
 E-mailadres:
 Als: Organisatie
 Organisatie: Stichting Bewonersbelangen Lanengebied/ Zuiderveen
 Mede namens: ca. 300 huishoudens in het gebied waarover de stichting 'waakt'

Staan er naar uw mening onjuistheden in de ontwerp-besluiten?

Niet te beoordelen door niet deskundigen. Het inschakelen van deskundigen is lastig omdat de te bieden expertise divers is en niet eenvoudige te vinden! Afgezien hiervan zouden er (hoge) kosten gemaakt moeten worden waar een particulier(e stichting) niet in staat is. De verstrekte informatie op de diverse niveaus wijkt tevens teveel van elkaar af om serieus genomen te kunnen worden. Dit betreft o.m. drukken, vergunningentraject en overige veiligheidsaspecten.

Zijn er zaken en/of belangen over het hoofd gezien?

In een tijdperk waarin duurzaamheid en veiligheid de boventoon zou moeten voeren, wordt er voor een korte periode voor vele miljoenen een fabriek uit de grond gestampt die, als deze goed en wel draait alweer gesloten kan worden: het bedrijfsleven moet zorgen voor een ombouw naar hoog-calorisch gas op korte termijn, terwijl voor het particulier gebruik compleet van het gas wordt afgestapt. Zonder het sluiten van de gaskraan ter discussie te stellen lijken er voldoende andere investeringen mogelijk om het doel te bereiken. Om deze reden zijn de plannen voor deze fabriek al eens stopgezet!

Verder gaat het niet alleen om de fabriek, maar zeker ook om de pijpleidingen en de opslagcaverne die een wezenlijk deel uitmaakt van deze fabriek. Het feit dat deze geen deel uitmaken van deze procedure, is op z'n zachtst gezegd vreemd en doet vermoeden dat hierbij een bepaalde opzet in het spel is!

Met leidingen heeft het gebied geen goede ervaringen. Net als in andere mijnbouwgebieden treden ook in het z.g. Heiligerleeveld lekkage op. Recent is vanwege een ernstige lekkage nog een kilometerslang tracé (overigens in de directe nabijheid van de opslagcaverne) vervangen. Op een drukleiding met de in het ontwerp genoemde drukken, zit deze omgeving dan ook al helemaal niet te wachten.

Dan de bewuste caverne (die in dit vergunningstraject vreemd genoeg buiten beeld blijft), deze ligt letterlijk en figuurlijk in een mijnenveld. In het verleden zijn aanbevelingen en geadviseerde minimum hartafstanden met de voeten getreden waardoor er nu sprake is van een instabiele situatie. Een naastgelegen caverne (HL-H) ligt dermate dicht bij de rand van de zoutdome, dat het SodM (o.m.) hierdoor onder verscherpt toezicht heeft geplaatst. Het feit dat de cavernes min of meer bovenop elkaar liggen waarbij de opslagcaverne zo ongeveer het centrum vormt, maakt de omgeving er niet gerust op, dat hier sprake is van

een veilige situatie.

De activiteiten leiden niet alleen tot bodemdaling (daar waar ook de invloeden van de gaswinning en de grondwaterstand merkbaar zijn), maar ook tot dusdanige bewegingen in de zoutberg, dat de eerste trillingen al zijn waargenomen. Naast het SodM maken meerdere deskundigen zich zorgen over deze ontwikkelingen.

Het kan toch niet zo zijn, dat door het sluiten van de gaskraan, het probleem nu lager in de provincie wordt neergelegd?

Wordt u geraakt in uw belang? Zo ja, kunt u aangeven hoe?

Alle bewoners in het gebied worden getroffen door de gevolgen: huizen vertonen nu vrijwel zonder uitzondering allemaal scheuren, bewoners voelen zich niet veilig terwijl verhuizing c.q. verkoop geen optie is. Indien de woningen überhaupt al verkoopbaar zijn, is de waardedaling significant en vergelijkbaar met die in het gaswinningsgebied. Terwijl er al sprake is van gestapelde mijnbouw (gas + zout) en de gevolgen van de lage waterstand vanzelfsprekend ook nog eens dit gebied treffen, wenst EZK (icm de Gasunie) hier nog een schepje bovenop te doen. U begrijpt dat wij als belangengroepering hier ten zeerste op tegen zijn!

Zijn er andere zaken die u naar voren wilt brengen?

In de gekozen methodiek is zoals eerder aangegeven, geen mogelijkheid voor bewoners, wat in principe leken in de betreffende materie zijn, gefundeerd een mening te vormen laat staan hiertegen een bezwaar aan te tekenen c.q. zienswijze in te dienen. Op zo'n miljoenen verslindend project zou het op z'n plaats zijn meer moeite (geld?) te steken in onderzoek (lees rapporten van SodM, RIVM, Prof. Houtenbos etc.) en informatie met de belanghebbende partijen. We hebben van de Gemeente Oldambt begrepen, dat zelfs zij niet juist c.q. volledig worden geïnformeerd in dit proces.

Reactie

28 FEB 2019

Bureau Energieprojecten
 Inspraakpunt Stikstofinstallatie Zuidbroek
 Postbus 248
 2250 AE VOORSCHOTEN

Aquapark 5, Veendam
 Postbus 195
 9640 AD Veendam
 Tel 0598-693800
 www.hunzeenaas.nl

Uw brief		Datum	27 februari 2019
Ons kenmerk	Z10998/19-037361	Behandeld door	
Onderwerp	Reactie op ontwerp-inpassingsplan "aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek"	Doorkiesnummer	

Geachte heer/mevrouw,

In de Staatcourant is op 17 januari 2019 kennis gegeven van het ter inzage liggen van het ontwerp-inpassingsplan voor de "aanvullende stikstofproductiefaciliteit Zuidbroek". In deze brief leest u onze reactie op dit plan.

In 2018 is er veelvuldig overleg geweest tussen het ministerie van EZK, provincie, gemeente, waterschap en Gasunie Transport Services B.V. als initiatiefnemer. Belangrijkste onderwerp voor het waterschap hierin was een goede inpassing van de waterbelangen in het plan. Het Deltaplan Waterveiligheid en het daarin opgenomen principe van overstromingsbestendig bouwen is daarbij een uitgangspunt geweest. In onderling overleg is afgesproken dat initiatiefnemer maatregelen treft om de stikstofinstallatie voldoende te beschermen tegen overstromingen. Daarom is in het ontwerp-inpassingsplan opgenomen dat in het ontwerp van de installatie een keerwand wordt opgenomen. Deze moet ervoor zorgen dat wanneer er onverhoopt een dijkdoorbraak plaatsvindt, de installatie hiervan geen schade ondervindt.

Om voldoende bescherming te bieden moet de genoemde keerwand een berekende waterstand in de polder van NAP+1,10m kunnen keren. Belangrijk daarbij is dat daarbovenop een waakhoogte van 30cm wordt aangehouden voor o.a. golfwerking en opwaaiing. Wij hebben daarom steeds geadviseerd om een keerwand met een hoogte van ten minste NAP+1,40m aan te leggen. In het ontwerp-inpassingsplan is in de regels (8.4.2 bouwregels voor "overige zone – keerwand") echter een minimale hoogte van NAP+1,10m opgenomen. Navraag bij initiatiefnemer leert dat men in het ontwerp uitgaat van een hoogte van NAP+1,40m. Wij adviseren daarom om dit ook in het inpassingsplan aan te passen: een minimale hoogte van de keerwand van NAP+1,40m.

Alhoewel er in het inpassingsplan de initiatiefnemer geen verplichting tot aanleg van de keerwand wordt opgelegd, gaan wij ervan uit dat deze voorziening wel degelijk en op een afdoende wijze wordt aangelegd, zoals bestuurlijk is afgesproken tussen betrokken overheden en initiatiefnemer.

Wij kijken terug op een constructieve discussie over het waterbelang, tussen overheden en initiatiefnemer. Wij zijn, met inachtneming van de geadviseerde aanpassing, tevreden over de uiteindelijke weergave hiervan in het ontwerp-inpassingsplan.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur,

Harm Kuipers
Secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
Dijkgraaf